

Președintele Uniunii Avocaților din Republica Moldova

DECLARAȚIE

AVÂND LA BAZĂ Recomandarea Rec(2000)19 a Comitetului Miniștrilor către Statele membre privind rolul Procuraturii în sistemul de justiție penală,

Care PROCLAMĂ importanța sistemului de justiție penală care joacă un rol important în apărarea statului de drept, respectând principiile definite în Convenția pentru Protecția Drepturilor și Libertăților Fundamentale ale Omului,

PRECUM și că Procuratura joacă un rol determinant în sistemul de justiție penală și în cadrul cooperării penale internaționale. Tot ea fiind autoritatea împuternicită să supravegheze, în numele societății și în interesul general, aplicarea legii dacă ea este sancționată penal, ținând cont, pe de o parte, de drepturile indivizilor și, pe de altă parte, de necesitatea eficacității sistemului de justiție penală.

REAMITIND că în toate sistemele de justiție penală, Procuratura decide dacă e cazul să se înceapă sau să se continue urmărirea, exercită urmărirea în fața instanțelor judecătorești, pune în aplicare politica penală națională, conduce, dirijează sau supraveghează ancheta, veghează ca victimele să primească ajutor și asistență eficientă, decide asupra măsurilor alternative de urmărire, supraveghează executarea deciziilor judecătorești ș.a.,

ÎN RAPORT CU JUDECĂTORII, Procurorii trebuie să respecte cu strictețe independența și imparțialitatea judecătorilor. În special, ei nu pot să repună în cauză deciziile judecătorești sau să creeze obstacole pentru executarea lor, în afara exercitării căilor de recurs sau procedurilor similar, URMÂND să dea dovadă de obiectivitate și echitate pe parcursul procedurii judiciare. Ei trebuie să vegheze în particular ca tribunalele să dispună de toate elementele de fapt și de drept necesare unei bune administrări a justiției,

IAR CÂT ȚINE DE OBLIGAȚIILE ȘI RESPONSABILITĂȚILE FAȚĂ DE JUSTIȚIABILI, Procuratura, în special, trebuie să acționeze echitabil, imparțial și obiectiv; să respecte și să facă a fi protejate drepturile omului, așa cum acestea sunt enunțate în Convenția pentru Protecția Drepturilor și Libertăților Fundamentale ale Omului; să vegheze ca sistemul de justiție penală să funcționeze în cel mai rapid ritm.

ÎN EXERCITAREA JUSTIȚIEI PENALE, Procuratura:

- se abține de la orice discriminare fondată pe vreun criteriu cum ar fi sexul, rasa, culoarea pielii, limba, religia, opiniile politice sau altele, originea națională sau socială, apartenența la o minoritate națională, avere, naștere, sănătate, handicapuri sau orice altă calitate;
- veghează asupra egalității fiecăruia în fața legii, ținând cont, conform legii, de

situația bănuțului, luând în considerație toate elementele cazului susceptibile de a prezenta interes, indiferent dacă aceste elemente sunt în favoarea sau în detrimentul bănuțului;

- nu ar porni sau continua urmărirea dacă vreo instrucțiune imparțială ar demonstra că misiunile nu sunt fondate;

- nu trebuie să utilizeze împotriva bănuților probe despre care știe sau presupune în mod rațional că ele au fost obținute prin recurgerea la metode ce contravin legii. În caz de incertitudine, Procuratura trebuie să ceară tribunalului să se pronunțe asupra admiterii acestor probe;

- supraveghează respectarea principiului egalității armelor, mai ales transmițând altor părți – în afara excepțiilor prevăzute de lege – informațiile aflate în posesia sa care ar fi susceptibile să afecteze derularea echitabilă a procesului;

- păstrează vis-à-vis de terțe persoane confidențialitatea informațiilor primite, mai ales dacă este pusă în cauză prezumția nevinovăției, cu atât mai mult dacă comunicarea lor nu este necesară în interesul justiției sau nu este cerută de lege.

CONDUCÂNDU-NE DE Carta de la Roma aprobată prin Avizul Consultativ al procurorilor Europeni (CCPE) privind normele și principiile europene referitoare la procurori, care este documentul de referință privind standardele și principiile europene referitoare la procurori, potrivit căruia Procurorii nu ar trebui să se bucure de imunitate generală, ci de o imunitate funcțională pentru acțiunile îndeplinite cu bună credință în executarea îndatoririlor lor. Procurorii și, dacă este cazul, familiile lor au dreptul de a fi protejați de către Stat în cazul în care siguranța lor personală este amenințată în urma îndeplinirii sarcinilor lor de serviciu,

CĂ Procurorii ar trebui să decidă urmărirea penală a unei persoane având la bază numai probe temeinice, care se consideră în mod rezonabil a fi de încredere și admisibile. Ei ar trebui să refuze utilizarea probelor despre care se crede în mod rezonabil că sunt obținute prin metode ilicite, în special când aceste metode constituie grave încălcări ale drepturilor omului. Procurorii ar trebui să se asigure că sunt sancționate în mod adecvat persoanele vinovate pentru utilizarea de asemenea metode sau pentru alte încălcări ale legii,

IAR urmărirea penală ar trebui să fie condusă ferm, dar echitabil,

REIEȘIND din Declarația Parlamentului Republicii Moldova din data de 08.06.2019 privind Declarația Statului Capturat, instituțiile căruia nu mai lucrează în interesul cetățeanului,

EVALUÂND activitatea Procuraturii din ultimii ani, EXTREM DE DUR CRITICATĂ în spațiul public, care a condus la încălcarea drepturilor omului privind accesul liber la justiție, dreptul la un proces echitabil, dreptul la libertate, dreptul la apărare, dreptul la viața privată, contradictorialitatea procesului penal, egalitatea armelor, etc.

IAR cazurile cele mai sonore fiind în privința avocaților Ana Ursachi, Veaceslav Țurcan, Maxim Belinschi, judecătoarei Domnica Manole, judecătorului Dorin Munteanu, etc.

De la numirea lui Eduard Harunjen în fruntea Procuraturii Generale, această instituție publică și-a pierdut totalmente autonomia, aplicând selectiv legea penală.

Abuzurile Procurorului General Eduard Harunjen s-au manifestat inclusiv în cazul avocaților Maxim Belinschi și Veaceslav Țurcan, care au fost învinuiți neîntemeiat de comiterea infracțiunii prevăzute la art. 352¹ CP. Deși Uniunea Avocaților s-a expus motivat că avocatul nu poate fi subiect al acestei infracțiuni pentru declarațiile date în numele clientului în instanța de judecată, Procurorul General a continuat urmărirea penală făcând astfel ca hărțuirea avocaților să dureze mai mult de 3 ani.

Concludent este faptul că din numărul total de cauze penale intentate pe tot teritoriul RM, escrocheria se află în top 3, potrivit Raportului Static despre activitatea primei instanțe privind judecarea cauzelor penale în primele 3 luni ale anului 2019. Această situație nu este una nouă, dimpotrivă s-a semnalat din anul 2015 încoace.

Procuratura Generală a fost parte la schemele de preluare a afacerilor (cazul Proimobil, benzinăriile Vento, Pizzeria Andys, și multe altele) intimidând oamenii de afaceri prin efectuarea perchezițiilor, ridicare de obiecte și documente, dispunerea de efectuare a controale fiscale, și în cele mai dese cazuri aresturi preventive în privința lor sau a membrilor lor de familie.

Dovada faptului că Procuratura RM a fost folosită ca un instrument pentru estorcarea de la diverse persoane a mijloacelor financiare o servește inclusiv ultimul Raport static privind examinarea demersurilor privind autorizarea efectuării acțiunilor de urmărire penală, măsurilor operative de investigații sau aplicării măsurilor procesuale de constrângere (art. 300-306 CPP), din care rezultă că din numărul total de demersuri (Percheziții, interceptări, sechestre, ridicări de obiecte și documente)- 9662, au fost admise 9119 demersuri. Adică 94,3 % din demersuri au fost admise.

Practic aceeași situație se observă și în cazul demersurilor privind aplicarea sau prelungirea măsurii preventive sub formă de arest preventiv. Potrivit Raportului Static a judecătoriilor privind examinarea demersurilor despre emiterea mandatului de arestare și prelungirea termenului ținerii sub arest și arestarea la domiciliu pentru 12 luni ale anului 2018, din numărul total de 2605, au fost admise 2394 demersuri, adică 91,9 %.

În calitatea mea de Președinte al Uniunii Avocaților sunt îngrijorat de numărul mare de persoane arestate la faza de urmărire penală în primul trimestru al anului 2019, care a crescut în raport cu anul 2018 de la 284 la 344 persoane.

În același timp, numărul cazurilor de noi arestări admise de instanțele de judecată în primul trimestru al anului 2019 a crescut de la 791 la 867 față de ultimul trimestru al anului trecut.

Acest lucru îngrijorător se întâmplă în contextul în care prin legea pentru modificarea unor acte legislative, în vigoare din 17.08.2018 au fost făcute modificări la Codul de procedură penală în scopul combaterii practicii excesive sau abuzive a aplicării arestului.

Avocații din Republica Moldova au bătut alarma în repetate rânduri asupra aplicării excesive de către judecători la demersul procurorilor, măsurilor de detenție provizorie în cazul persoanelor cercetate pentru diferite infracțiuni (protestul avocaților din 26.06.2018 la sediul Curții de Apel Chișinău).

Recent în mass-media au apărut informații privitor la contrabanda cu țigări, anabolizante, alcool etilic și chihlimbar, acțiuni desfășurate cu acoperirea Poliției și a Procuraturii RM, care erau la curent cu aceste scheme și care profitau de pe urma lor.

Cu toții am fost martorii înfăptuirii selective a justiției, când Procuratura refuza începerea urmăririi penale deși erau prezentate suficiente probe, și invers când Procuratura punea cauze penale solicitând de urgență aplicarea arestului în privința persoanelor fără a prezenta judecătorului de instrucție careva probe care ar confirma prezența riscurilor prevăzute de lege, iar prin intermediul mass-media creau panică în societate.

Însuși potrivit raportului privind activitatea procuraturii pentru anul 2018, procurorii din procuraturile teritoriale, au semnalat că:

- se dau indicații care contravin normelor imperative ale legii;
- independența procurorului este subminată de către procurorul-șef și de către subdiviziunile Procuraturii Generale, care tractează acțiunile procurorului ierarhic inferior după bunul plac, fără a se lua în considerație prevederile legislației în vigoare și intima convingere la adoptarea soluției pe fiecare caz aparte;
- există mai multe ordine și instrucțiuni interne care limitează independența;
- după clasarea urmăririi penale, există probabilitatea ca ordonanța să fie anulată de Procuratura Generală;
- toate deciziile urmează a fi coordonate cu procurorul ierarhic superior și/sau cu Procuratura Generală;
- procurorul de caz nu are dreptul să semneze scrisori,
- răspunsuri din numele său adresate diferitor organe;
- există frica de a aplica instituția dreptului discreționar, iar prin unele acte departamentale este interzisă aplicarea acestor prevederi;
- lipsa statutului de magistrat pentru procuror;
- independența procurorului poate fi afectată de indicațiile verbale ale superiorilor.

Recent Rise Moldova a făcut publică o investigație privind interceptările convorbirilor telefonice efectuate la comandă. În acest raport se menționează că autoritățile au desfășurat o adevărată campanie de interceptare și filare a opozanților guvernării democratice drept urmare a comentariilor unor persoane pe Facebook, sau drept urmare a declarațiilor făcute la conferințele de presă.

Prin intentarea cauzelor penale s-a instituit fenomenul fricii în societate. Frica a fost instaurată și în rândul judecătorilor, care realizând că pot fi cercetați penal la comanda, se conformau indicațiilor și emiteau hotărâri favorabile persoanelor influente.

Fenomenul fricii în rândul judecătorilor a fost descris în raportul Comisiei Internaționale a Juriștilor (ICJ) din 2019. ICJ a reținut că mentalitatea de supunere ierarhică exagerată în sistemul judecătoresc și perceperea judecătorului ca având un rol pur notarial în activitatea procuraturii sunt încă răspândite în rândul judecătorilor.

Delegația ICJ menționează despre frica judecătorilor - de a-și exprima părerea despre situația din sistemul judecătoresc, frica urmării penale pentru pronunțarea unei hotărâri contrare dezideratelor procuraturii sau ale oamenilor de la putere, frica de demisie sau de a-și ruina cariera din cauza opiniilor care nu consună cu cele ale nomenclurii judecătorești și ale ierarhiei existente în practică, deși sunt abolite formal.

Acest climat este nociv pentru independența sistemului judecătoresc și că nicio reformă, oricât de ideală la suprafață și conformă cu standardele internaționale, nu poate produce rezultate, dacă este plantată într-o astfel de atmosferă de frică.

În contextul informațiilor făcute publice despre activitatea Procuraturii Generale în special a procurorului Eduard Harunjen, societatea civilă a creat o petiție on-line privind demiterea acestuia, petiție care a fost semnată de circa 8348 persoane. Procurorul general însă nu a luat act de această petiție, considerând-o drept trolling.

Dl Procuror General Eduard Harunjen și adjuncții acestuia n-au asigurat continuarea și efectiv reformarea Procuraturii.

Pretinsa reformare a procuraturii s-a rezumat la faptul că procurorii vechi, cu toate păcatele care le aveau și-au continuat activitatea fiind astfel fața procuraturii.

În acest context ridică semne de întrebare demisia procurorului –șef al PCCOCS dl Nicolae Chitoroagă.

Suntem în prezența bănuielilor rezonabile că dl Nicolae Chitoroagă își dorește să rămână din umbra fața acestei procuraturi.

La nivel de politici sistemice dl Procuror General a promovat disprețul și superioritatea procurorilor față de instanță, avocați și alți participanți la proces.

Procurorii inclusiv și Procurorul General au profitat de situația privilegiată asigurată de politicieni.

Este grav că Procurorul General a mers la sediul unui partid politic, fapt recunoscut de acesta în spațiul public.

Indiferent de motivele pentru care dl Procurorul General a mers la sediul unui partid politic, demonstrează că a servit/servește interesele unui partid politic și efectiv este afiliat politic.

Procuratura Generală este în prezența unei crize pe interior. De altfel această chestiune pentru prima dată a fost scrisă și efectiv făcută publică de către 20 procurori din Procuratura Anticorupție.

Declarația Procurorului General are iz de totalitarism, lipsă de independență a procurorilor, lipsă de opinii diferite, atunci când ai 612 din 637 de semnături.

Mai mulți procurori au declarat că au semnat fără a vedea textul declarației, deoarece le-a fost ordonat să semneze.

Conducerea Procuraturii Generale, inclusiv și Procurorul General nu a dat semnale clare de lucru fără afilieri, fără protecții, fără încălcarea drepturilor fundamentale ale omului etc.

Semnalele date de Procuratura Generală și dl Eduard Harunjen au fost:

- Procurorii în societatea moldovenească sunt privilegiați și servesc intereselor partidelor aflate la guvernare
- Justiția în Republica Moldova este înfăptuită de procurori și nu de judecători.
- Demersurile Procurorilor din Procuratura Anticorupție, PCCOCS privind aplicarea măsurilor preventive, măsurilor speciale de investigație, urmează a fi admise integral și necondiționat.
- Recursurile avocaților privind contestarea aplicării măsurilor preventive, măsurilor speciale de investigații etc, urmează a fi respinse integral și necondiționat.
- Măsurile preventive aplicate pot fi revocate, înlocuite doar cu acordul procurorului.
- Participarea avocaților la urmărirea penală, la judecarea cauzelor penale în instanțele de judecată este necesară pentru confirmarea „legalității” procedurilor penale.

Astfel, Președintele Uniunii Avocaților, formulează prezenta declarație, prin care exprimă dezaprobarea față de activitatea procurorului general, solicitând demisia din funcție a

acestui, or activitatea procurorului general de până acum este incompatibilă cu prevederile Legii cu privire la Procuratură, Recomandarea Rec(2000)19 a Comitetului Miniștrilor către Statele membre, precum și Carta de la Roma aprobată prin Avizul Consultativ al procurorilor Europeni (CCPE).

Într-un stat de drept, este esențial să se asigure independența și autonomia efectivă a procurorilor și să se stabilească garanții adecvate în acest sens. Procurorii au îndatorirea de a acționa în mod echitabil, imparțial și obiectiv. În cazurile penale, procurorii trebuie să ia în considerare consecințele importante pe care un proces penal îl poate avea asupra unui individ, chiar dacă la final acesta este achitat. De asemenea, ei ar trebui să se asigure că sistemul de justiție acționează cât mai repede și mai eficient posibil și să asiste instanțele în a lua decizii corecte.

Potrivit legii cu privire la procuratură, Procuratura este independentă de puterile legislativă, executivă și judecătorească, de orice partid politic sau organizație social-politică, precum și de oricare alte instituții, organizații sau persoane. Procurorul își desfășoară activitatea în baza principiilor legalității, imparțialității, rezonabilității, integrității și independenței procesuale, care îi oferă posibilitatea de a lua în mod independent și unipersonal decizii în cauzele pe care le gestionează. Mai mult, procurorii ar trebui să respecte întotdeauna cele mai înalte standarde etice și profesionale. În mod particular, ei nu ar trebui să instrumenteze cazuri în care au un interes personal sau în care relația lor cu cei implicați în acel dosar le-ar putea periclita imparțialitatea.

Procuratura Generală pe perioada mandatului Eduard Harunjen, nu a dat dovadă de obiectivitate și echitate pe parcursul procedurilor judiciare, nu a asigurat să fie protejate drepturile omului, așa cum acestea sunt enunțate în Convenția Europeană, de asemenea Procuratura nu a asigurat egalitatea tuturor în fața legii, nu a asigurat respectarea principiului egalității armelor, și a pus la baza învinuirii probe obținute contrar legii, iar singura și cea mai corectă soluție care se impune este demiterea procurorului general.

Totodată, Procuratura Generală se află printre instituțiile în care moldovenii aproape nu au deloc încredere, cota de neîncredere potrivit sondajului Institutului Republican Internațional este de circa 70%.

Lipsa încrederii moldovenilor în această instituție, impune demisia și adjunctilor Procurorului General, Procuraturii Anticorupție și PCCOCS.

Președintele Uniunii Avocaților

Emanoil PLOȘNIȚA